

mammadaba

Dzīvo Latvijas valsts mežos

Uzlādējies mežā

"Latvijas valsts meži" un mammadaba gaida tevi ciemos!

DABAS
STEREO

5. TAIS CIETAIS ČIEKURS

PRODUCENTS: LATVIJAS VALSTS MEŽI REŽISORS: MAMMADABA GALVENĀJĀ LOMA: VĀVERĒ AR ČIEKURU
LOMAS: VISAS VĀVERES KOKOS SKANU INŽENIERIS: RIETUMU VĒJŠ ZAROS ĢĀTSMŪ OPERATORS: SAULE STARP ZARIEM
TĒRPU MĀKSLINIECE: MAMMADABA MONTĀŽA: DABAS PLŪDUMS

KATRU DIENU BEZ MAKSAS LATVIJAS VALSTS MEŽOS

mammadaba

LATVIJAS VALSTS MEŽI

WWW.MAMMADABA.LV

Vācam un baudām meža labumus

Rudens ir bagāts gadalaiks, kad meži, lauki un dārzi ir labumu pilni. Sēņošana, ogošana, medības un brīnišķīgas pastaigas – tas viss šoruden jāpaspēj, lai ziemā būtu gan prieki vēderam, gan skaistas atmiņas.

Šajā žurnālā aicinām iepazīt un meklēt sēnes, ķert sajūtas, saullēktā ar SUP dēli braucot pa miglajiem purva ezeriņiem vai izstaigājot takas Latgalē. Tiem, kas vēlas atklāt leģendas, noderēs stāsts par vienīgo Latvijas pīramīdu ēģiptiešu stilā – neparastajām Dunalkas baronu kapenēm, kuras atrodas Kurzemē. Savukārt ģimenēm patiks interesantais un patriotiskais maršruts netālu no Rīgas, lai aktīvi un izglītojoši sagaidītu Latvijas valsts 99. dzimšanas dienu.

Tiekamies mežā!

Noderīgi:

Idejas atpūtai dabā atrodamas arī tīmeklī:
www.mammadaba.lv/objekti/aktivitates

Čivini: @mammadaba

Saullēkts purvā uz dēļa

SUP jeb *stand up paddle* ir ūdensceļošanas veids, kas pie mums ieradies no sērfošanas paradīzes – Havaju salām, lai gan par vēl senāku tā priekšteci var uzskatīt Āfrikas iedzīvotāju pārvietošanas kanoe laivās, stāvot kājas. Šāds dēlis ir ļoti piemērots mūsu mierīgajiem, daudzviet arī seklajiem ūdeņiem. Supojot no cita skatupunkta var apskatīt gan Rīgu, airējoties pa kanālu, Vecdaugavu vai pašu Daugavas vidu, gan jebkuru no mazajām, aizaugušajām upītēm, gan arī jūras piekrasti vai ezeru. Savukārt tiem, kas vēlas izbaudīt vēl ciešāku saskari ar dabu, ir vērts doties uz purva ezeriņiem kādā rudenīgā rītā, saules stariem spraucoties no miglas, kas iepinusies mazajās purva priedītēs un zirnekļu tīklos. Tā vienlaikus būs gan iedvesmojoša meditācija, gan arī lielisks fiziskais treniņš.

Ir divu veidu SUP dēji – cietie un piepūšamie. Cietie dēji ir izgatavoti no putu serdes, pārklāti ar stiklšķiedras un epoksīda kārtu, savukārt piepūšamie dēji ir izgatavoti no ļoti izturīga PVC auduma. Kuru izvēlēties? Jāņem vērā, ka cietais dēlis ir grūtāk pārvadājams un aizgādājams līdz purva ezeram, jo reizēm līdz plānotajai supošanas vietai jāiet pat vairāki kilometri kājām. Piepūšamo dēli var uzpumpēt tieši pirms laišanas ūdenī, bet pārējā laikā tas ērti ietilpst palie-lā mugursomā.

Šīs nodarbes atslēgvārdi ir "stāvus" un "airēšana", tādēļ svarīga ir līdzsvara izjūta. Iebraucot ūdenī, parasti sāk airēties, tupot uz ceļiem, bet, kad jau sajūsts līdzsvars, var slieties kājās un nesteidzīgi iepazīt purva ezera burvību.

Padoms!

Airējot un baudot ainavu, gan jāpiesargās no nogrimušiem kokiem, kas var uzplēst dēli.

Rudens rītos saule aust krietni vēlāk nekā vasarā, tāpēc ideja par saullēktu purvā ir viegli īstenojama. No Rīgas braucot pa Liepājas šoseju, var ērti nokļūt Cenas tīrelī, automašīnas var atstāt pie purva laipas sākuma un gar plašajiem kūdras laukiem pa laipu doties iekšā purvā. Vietā, kur taka kūdras lauka galā sadalās, jādodas pa labi, un jau pēc 700 metriem sasniegsiet Skaista ezeru. Te ir informācijas stends un soliņi, kur atstāt somas, savukārt uz platformas ērti var izklāt un piepumpēt dēli. Pat ja šķiet, ka rīts ir pavisam dzestrs, tad pēc sirsnīgas pumpēšanas ātri vien vēlēsit atbrīvoties no kādas drēbju kārtas. Tomēr, dodoties ūdenī, ņemiet vērā – supošana ir lēna iršanās, nevis aktīva airēšana, kājas pastāvīgi būs mitras, tādēļ siltās drēbes nedrīkst aizmirst krastā.

Noderīgi!

Vietas supošanai meklē arī Mammadaba atpūtas vietu kartē: www.mammadabakarte.lv.

Sēņotāja

padomu grozs

Latvietis ir sēņotājs. Tā nu tas ir – kā nolīst lietus, tā mežmalas ir pilnas ļaužu, kas bruņojušies nažiem un groziem. Katram ir sava īpašā beku vai gailēņu vieta, bet iesācējiem šķiet, ka prasmīgajiem sēņotājiem noteikti ir pieejama slepena baraviku augšanas vietu karte, jo kā gan tas var būt, ka "viņi" nāk no meža ar pilniem kurvjiem, kamēr manā grozā vien pa kādai pāraugušai bērzlapei? Sēņu lasīšana nav sarežģītā raķešzinātne, tomēr savi knifiņi ir jāzina. Lūk, padomi, kas šoruden līdzēs mežā atrast kāroto!

Zini sēņu "paradumus"!

Pieredzējis sēņotājs arī svešā mežā spēj noorientēties un pielasīt pilnu grozu, jo katrai sēņu sugai ir savas "ieciņtās" augšanas vietas. Piemēram, ja iesi pa smilšainu taku, meklē gailenes, smilšu bērzlapes, iespējams, arī sviestbekas. Ja būsi sūnām, gariem zāles stiebriem un eglītēm noaugušā norā ar pakalniem, vari lūkoties pēc bekām un baravikām, bet sūnainos klajumos priežu mežā starp mellenājiem var meklēt lielās, krāsainās bērzlapes, čigānietes un priežu sviestbekas jeb makavices, kā arī sūnās noslēpušās gailenes. Tās var meklēt arī viršos, kur var gadīties pa kādai brūnai baraviku cepurītei. Mitrās un patumšās lejās, zem eglēm, bērziem un apsēm, reizēm arī garā zālē vai dziļāk sūnās aug mitrumu mīlošās apšu bekas jeb kundziņi ar skaistajām, sarkani oranžajām micēm. Savukārt skrajās bērzu birzīs augs bērzu beciņas.

Pazīsti sēnes!

Pirmais un galvenais sēņotāja bauslis ir likt grozā tikai tās sēnes, ko tiešām pazīsti un proti pagatavot. Ja ir kaut mazākās šaubas par atradumu, atstāj sēni mežā. Neriskē ar veselību un dzīvību!

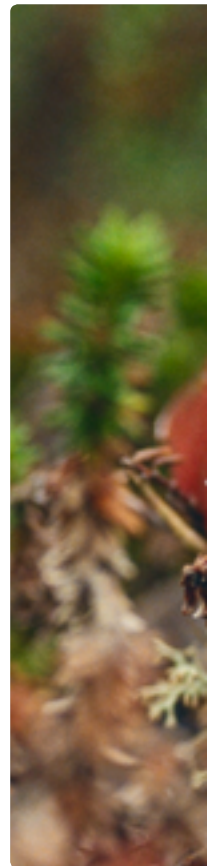
Kā atpazīt sēnes? Pirmkārt, visai droši var ņemt bekas, jo vienīgā, kas tiešām nav ēdama, ir žultsbeka jeb "rūgtene" – tā nav indīga, vien ļoti rūgta un sabojās mērci vai marinējumu. Žultsbeku var atpazīt pēc olīvzaļganās vai pelēcīgās cepurītes un izteikti rozā "šūnām" zem tās. Ja rodas šaubas, var piešaut mēli pie nogrieztā kātiņa – tā savilksies no rūgtās garšas. Lielajām bekām pirms gatavošanas ieteicams izņemt "šūnas" jeb vairošanās stobriņus, lai mērce nekļūtu gļotaina.

Droša izvēle ir gailenes – graciozas, koši dzeltenas, ar brangu kātiņu. Tām ir patīkama smarža un arī izteikta garša. Gailenes ļoti reti ir tārpinas.

Ja pazīsti šīs sēnes, var ķerties pie "nākamā līmeņa" – bērزلapēm. Sarkanas, pelēcīgas, dzeltenas, rozā, zaļganas – tās var būt tik dažādas! Lietpratēji tās labprāt liek grozā un gatavo gardus ēdienus. Jāatceras, ka klajumos, sūniņās augušās lielās un biežās bērزلapes var cept bez iepriekšējas apstrādes. Savukārt purvainās vietās ievāktās, arī mazās, trauslās bērزلapītes būs rūgtenas, tāpēc tās pirms ēšanas jānovāra un jāmērcē. Pēc tam tās var cept, marinēt vai sālīt.

Sēņu karbonādes

Nepieciešamas sarkano vai dzelteni bērزلapju cepurītes. Ņem katru sēni un vispirms apviļā sakultā olā, tad miltos un liek uz pannas sakarsētā eļļā. Uzkausa nedaudz sāls un cep no abām pusēm zeltainas, ar cepamo lāpstiņu gatavošanas laikā viegli uzspiežot uz katras sēnes, lai iztvaikotu tajā esošais šķidrums.

Lai labi garšo!

Interesanta sēne ar izteiktu garšu ir cirtainā čigāniete – gaiši bēša, gandrīz balta, gracioza sēne, kas augot kļūst tumšāka un gluži kā bērزلape "atveras" plakana. Čigānietēm ir resns, cilindrisks kātiņš ar "svārciņiem", kas, augot lielākām, kļūst arvien garāks. Šī sēne bieži ir sastopama sausu priežu mežu sūnās, retāk jauktu koku mežos, aug no augusta līdz pat novembrim. Čigānietes jeb meža šampinjonus var cept bez iepriekšējas novārīšanas, kā arī marinēt un sālīt. Taču esi uzmanīgs – nesajauc šo sēni ar indīgo Patujāra šķiedrgalvīti (*Inocybe erubescens* Blytt).

Lai nekļūdotos izvēlē, jāpazīst arī indīgās sēnes. Sarkano, punktoto mušmīri pazīst pat pirmsskolas bērni, bet rūgto sērsēni, kas ir ļoti indīga un aug lielos puduros dažāda tipa mežos, parkos un dārzos, var viegli sajaukt ar mainīgo pacelmeni, kas aug uz lapu koku celmiem un ir ēdama. No daudzajām mežā atrodamajām mušmīrēm tieši zaļā mušmīre ir Latvijas indīgākā sēne. Tā ir olīvzaļa vai nedaudz brūna, reizēm uz tās cepurītes ir baltas pārslas kā sarkanajai mušmīrei. Zaļās mušmīres jaunajiem augļķermeņiem esot patīkama smarža. Pie pamatnes kātiņu ietver plata, maisveidīga, iepļūsusi maksts. Indīga ir arī baltā, panteru un bālā mušmīre.

Reiz par ēdamu uzskatīja kailo mieteni, taču arī tā satur cilvēkam kaitīgu antigēnu, kā arī uzkrāj vidē esošos smago metālu savienojumus, kas var pastiprināt saindēšanos. Kailā mietene nedaudz atgādina alksneni, taču ir gaišāka.

Noderīgi:

Sēņu atpazīšanai lieti noderēs "Latvijas sēņotāja ceļvedis", kas lejupielādējams AS "Latvijas valsts meži" mājaslapā www.lvm.lv, kā arī viedtālrunu aplikācija "Sēnes Latvijā", kas pieejama gan Google Play, gan AppStore.

Baronu kapeņu piramīda

Dunalkas barona kapes

Dunalka, Dunalkas pagasts, LV-3452

Rīga – 199 km
Ventspils – 102 km
Liepāja – 36 km

Dunalka ir neliels ciems Kurzemē, Durbes upes krastos. Aptuveni piecus kilometrus no tās atrodas baronu kapenes – pašā ceļa malā, braucot no Aizputes puses, līdzās "Mālu" mājām. Lai arī mūsdienās varenu ozolu paēnā šeit atrodamas vien drupas un informācijas stends, ar šo vietu saistās neparasts stāsts, un reiz te bijis ēģiptiešu stila mauzolejs.

Ar sapni par Ēģipti

Kādreiz šīs zemes piederējušas baronam fon Firksam – Dunalkas jeb, kā tolaik teica, *Dubenalken* īpašniekam. Var vien iztēloties, cik neparasti 19. gadsimta sākumā, kad daudz kur Eiropas progresīvajā sabiedrībā modē bija ar Ēģipti saistītas lietas, Kurzemes vidienē izskatījās barona pasūtītās šī stila kapenes – nošķeltas piramīdas formā uzbūvēts mauzolejs. Kā vēsta informācijas stends, uzbūvēto kāpņu priekšā tika izveidots monumentāls portāls ar divām nišām un frontonu. Nišās atradās lielas, melnas, uz pamatnēm stiprinātas akmens vāzes. Mauzoleja fasādi bagātināja ampīra stila lodziņš ar malās izveidotiem plastiskiem medaljoniem un saules sejiņām katrā medaljona staru vainagā. Virs durvīm plāksne ar latīniski rakstītu vēstījumu un tēlnieciski bagātu trīsstūra zelmini ar baronu fona Firksu ģerboņa vainagu. Cēlnes regulārā četrskaldņu jumta virsmu klāja sarkanbrūnas vara skārda plāksnes. Mauzolejā veda divas ieejas. Greznās fasādes centrā atradās iespaidīgas dzelzs kaluma durvis ar divus kilogramus smagu piekaramo atslēgu. Virs durvīm ērglis turēja zeltītu vairogu. Šī ieeja bija paredzēta pavadītājiem, kuri pa kapeņu kalna akmens kāpnēm uzkāpa kapeņu durvju priekšā, kur atradās dekoratīviem stādījumiem veidots laukums. Otra ieeja mauzolejā atradās tuvāk ceļam, iebūvēta no sāniem, un caur to ienesa mirušos.

Bēdīgais gals

Vairāki vecie ozoli vēl saglabājušies, bet pašas kapenes mūsdienās ir ļoti sliktā stāvoklī un nav informācijas, kas noticis ar nišās novietotajiem zārkjiem. Vienīgā publiski pieejamā informācija ir no 1937. gada 27. jūnija laikraksta "Kurzemes vārds" publikācijas "Necienīgs "varoņdarbs"", kurā rakstīts, ka Jāņos iedzēruši jaunieši esot ielauzušies kapličā, to izdemolējuši un sadedzinājuši zārku ar visu tajā esošo ģindeni. Tomēr kapenes ir vērts apskatīt kaut vai no ārpuses, jo šī ir vienīgā šāda veida celtne Latvijā.

Ko vēl apskatīt?

Dunalkas parks

Dunalkas centrā pie Durbes upes atrodas skaists parks, kurā reiz slējusies muiža, kas gan nav saglabājusies. Tās ansamblis celts ap 19. gadsimta vidū, kad, visticamāk, veidots arī parks, kura ierīkotājs bijis barons fon Firks.

Cīravas pils un parks

Slavenā fon Manteifeļu muiža Cīravā celta jau 18. gadsimta vidū, un, sākoties Pirmajam pasaules karam, tā bijusi viena no varenākajām un skaistākajām celtnēm Kurzemē. Mūsdienās pils, lai arī ļauj nojaust agrāko cēlumu, atrodas bēdīgā stāvoklī. Savukārt parks var lepoties ar seniem kokiem, diķi, kā arī kādu pavisam neparastu vietu – uzkalniņu, kurā apglabāti daudzie barona suņi.

Boju pils un parks

Boju pils celta 1860. gadā, tā atrodas piekalnītes virsotnē, reti gleznainā vietā un spoguļojas apkārtnes diķos. Sākotnēji piederējuši grāfam Pālenam, pēc tam – baronesei Bērai. Medību muižas apbūves kompleksā ietilpst arī parks ar vairākiem diķiem. Kara laikā te atradies hospitālis, bet pēckara gados – kolhoza noliktavas. Pašreiz tajā atrodas AS "Latvijas valsts meži" Dienvidkurzemes reģiona klientu centrs.

Atceroties varoņus

Rīga – 50 km
Ventspils – 170 km
Jelgava – 27 km

Ziemassvētku kauju muzejs

Jelgavas novads, Valgundes pagasts
"Mangali", LV-3017

Ieeja muzejā bez maksas.

☎ 28349259 @ mangali@karamuzejs.lv

Nākamgad apritēs jau simts gadi, kopš mums ir sava valsts. Daudzu notikumu pilni gadi – gan laimīgi un pārtikuši, gan traģiski un bezcerīgi. Tomēr tā visa, visticamāk, nebūtu, ja Pirmā pasaules kara laikā nepulcētos latviešu strēlnieku bataljoni un neizcīnītu kaujas, kas vēlāk deva rūdījumu un vienotību arī Brīvības cīņām. Ziemassvētku kauju muzejs, Ložmetējkalns, daudzie brāļu kapi ir vietas, kur šos drošsirdīgos cilvēkus atcerēties un izprast notikumu gaitu.

Atmiņu mežs

Ziemassvētku kaujas jeb Jelgavas operācija bija apjomīga, bet pavirši plānota Krievijas impērijas 12. armijas uzbrukuma operācija Pirmā pasaules kara laikā ar mērķi ieņemt Jelgavu, kas notika no 1917. gada 5. līdz 11. janvārim (no 1916. gada 23. līdz 29. decembrim pēc vecā stila – Jūlija kalendāra). Kaujas notika purvainā apvidū starp Babītes ezeru un Olaini, ko dēvēja par Tīreļa purvu. Šeit varonīgi cīnījās un dzīvību zaudēja liels skaits jaunizveidoto latviešu strēlnieku pulku kareivju, kas noasiņoja purvos. Šajā apvidū norisinājās arī ilgstošs ierakumu karš.

Uz šīs zemes strēlnieku vairs nav, bet atmiņas par viņiem vēl dzīvo. No Rīgas puses braucot pa Liepājas šoseju, īsi pirms maizes ceptuves ir norāde uz Antiņu kapiem. Tur, staltu dzīvības koku ieskausti, izveidoti Brāļu kapi, kur atdusas Pirmā pasaules karā šajā apvidū kaujās kritušie latviešu strēlnieki. Iepretim kapsētai atjaunota medikamentu noliktava, kur apskatāma neliela ekspozīcija, un, ejot tālāk pa celiņu, atradīsiet arī zemnīcas un izbūvētus ierakumu posmus.

Braucot tālāk pa šoseju Liepājas virzienā, pēc dažiem kilometriem iebrauksiet Jelgavas novadā un drīz ieraudzīsiet norādi uz Ložmetējkalnu. No šosejas nogriežoties pa kreisi, pie paša ceļa redzams balts krusts un piemiņas vieta kritušajiem. Tālāk jābrauc dziļāk mežā, gar AS "Latvijas valsts meži" izveidoto atpūtas vietu līdz skatu tornim, kas līdz 2018. gada aprīlim gan nav pieejams apmeklētājiem, jo tajā tiek veikti rekonstrukcijas darbi. Labajā pusē var nogriezties un nolikt kādu mārīņrozēs ziedu arī pie Brāļu kapiem sūnu klātajā priežu mežā.

Saglabāt vēsturi interesanti

Tālāk pa zemes ceļu, sekojot norādēm, aptuveni seši kilometri jābrauc līdz Kara muzeja filiālei – Ziemassvētku kauju muzejam, kas atrodas "Mangaļu" mājās. Arī šajā ceļa posmā redzēsiet vairākas norādes uz bijušajām kauju vietām, piemiņas akmeņiem un pulku apmetnēm, bet, lai taptu skaidrs, kā viss noticis, jādodas uz muzeju, kur apskatāmi arī Pirmā pasaules kara lauka nocietinājumu elementi. Te trīs nelielās telpās izvietoti informatīvi stendi un uzskatāms purva modelis, kas labi izskaidro senos notikumus, bet fotogrāfijas padara to dalībniekus pavisam reālus.

Muzeja teritorijā apskatāms autentiskā vietā rekonstruēts nocietinājumu sistēmas posms – blindāža un daļa no vācu aizsardzības pirmās līnijas jeb "vācu vaļņa". Šeit visur var ieiēt, uzkāpt un iztēloties, kā mītnēs izskatījies kara laika frontē.

Tiem, kas izvēlēšies apskatīt muzeju gida pavadībā, iepriekš vajadzētu pieteikties. Ekskursijas beigās tās dalībnieki īpaši iekārtotā laukumā var izmēģināt spēkus pārbaudījumu veikšanā, kas līdzinās strēlnieku veiktajiem uzdevumiem.

Šim maršrutam vajadzētu ieplānot aptuveni trīs līdz četras stundas.

Latgales dabas

un nostāstu **valgos**

Latgales apceļošana pēdējos gados kļuvusi gluži vai par modes lietu, un tas ir pamatoti, jo šim novadam "kabatā" ir daudz apslēptu dārgumu. Šoreiz par trim ļoti atšķirīgām vietām – senlaiku vēstures, dabas un valstu likteņvietām. Ekskursiju sākot pašā rīta agrumā, to visu varēsi apskatīt arī vienas dienas laikā.

A Cirīša Upursalas dabas taka apcerei

Upursala ir lielākā no Cirīša ezera salām. Tā atrodas iepretim Latgales katoļu lepnumam – Aglonai. Bet kā jau daudz kur Latvijā, arī senās tradīcijas un gudrības gadsimtiem atradušās līdzās kristietībai – Upursala ir leģendām apvīta vieta, kur senos laikos esot dzīvojis viedais krīvs jeb pareģis ar saviem palīgiem.

Upursalā, tāpat kā citās Cirīša ezera salās, ir dabas liegums. Lai saudzētu dabu, bet tomēr ļautu to apskatīt arī apmeklētājiem, AS "Latvijas valsts meži" ir izveidojusi laipu un kāpņu sistēmu, kas veido 1,8 kilometrus garu pastaigu taku ar pieturvietām. Tajās var izlasīt informāciju par kokiem un aizsargājamiem augiem, kā arī uz salas mītošajiem dzīvniekiem un putniem. Uz salas ir vairāki gleznaini skatu laukumi, koka skulptūras un atpūtas vietas. Upursalā var nokļūt tikai ar laivu vai plostu, jo tā atrodas 300 metru no ezera krasta. Vasarā prasmīgi peldētāji var mēģināt turp arī aizpeldēt, bet tiem, kas vēlas baudīt ezera skaistumu, Aglonas krastmalā iespējams iznomāt laivu.

Noderīgi:

Vairāk informācijas par motorizēto plostu ar 25 pieaugušo vietām var uzzināt, zvanot 26123809 vai Aglonas laivu stacijā.

B Draudzības kurgāns uz robežas

Pasiene ir pagasts austrumu pierobežā, kura centrā pie 17. gadsimtā celtās muižas sākas aptuveni 25 kilometru garā kultūrvēstures taka, kurā ietilpst Pasienes baznīca ar skaistajiem griestu gleznojumiem, Austras koks – tēlnieka Viļņa Titāna skulptūra tālākajā valsts austrumu punktā, Grebļa kalna dabas taka – unikāls dabas objekts ar retu sugu augiem un dzīvniekiem, kas stiepjas starp Pintu un Šešku ezeru, kā arī Draudzības kurgāns, par ko šoreiz ir stāsts. Kurgāns ir visai simboliska vieta – tas atrodas Latvijas, Krievijas un Baltkrievijas robežu saskares punktā. Kā jau pierobežā, dodoties uz kurgānu, kabatā jābūt pasei un arī Valsts robežsardzes izdotai atļaujai, kam var pieteikties elektroniski portālā www.latvija.lv.

Šis kurgāns 1959. gadā uzbērts par godu triju kaimiņvalstu tautu draudzībai Otrā pasaules kara laikā, bet ierasti par "kurgāniem" sauc militāras nozīmes uzbērtus nocietinājumus ar plakanu virsmu manevru pārskatīšanai. Draudzības kurgāns ir paliels uzkalns, kur novietotas piemiņas zīmes. Pašā pakalnā aug ozols – tautu draudzības spēka simbols. Uz kurgānu no katras valsts ved koku aleja, kas rudenī iekrāsos ja košās krāsās un simboliski veidojot vietu, kur visu trīs valstu ceļi krustojas. No Latvijas puses jāiet pa liepu aleju, no Baltkrievijas – bērzu, bet no Krievijas puses var atnākt pa kļavu aleju.

C Tīrumnieku dabas taka gājputnu vērošanai

Tīrumnieku purvs un tā apkārtnē ietilpst Lubāna mitrāja kompleksā, kas īpaši pavasarī un rudenī ir putniem pārbagāts. Tīrumnieku taku daudzi sauc par jaukāko purva taku Latvijā – te skatāmas mierpilnas ainas, brīnišķīgs ezers gluži kā vecmeistaru gleznās. Koka laipas ved aptuveni 800 metru garumā. Taku var viegli atrast – braucot no Nagļiem uz Īdeņu, ir jānogriežas pa labi un drīz sasniegsiet auto stāvlaukumu. Septembrī un oktobrī te pāri ved tūkstošu gājputnu ceļš.

Pusstundas brauciena attālumā no Tīrumnieku takas atrodas LVM atpūtas un tūrisma centrs "Ezernieki", kur, iepriekš piesakoties, var atrast naktsmājas.
☎ 26671421, 26666090, Indrānu pagasts, Lubānas novads, LV-4830.

Meža

apburtais

"Mežs – tā ir vieta, kur man patīk būt. Te jūtos gluži kā viss cits, kas atrodas mežā – šķiet, ka saplūstu ar dabu. Mežs mani iedvesmo, un daba ir tā, kas man tīk visvairāk."

Intars Busulis,

mūziķis, vīrs un triju bērnu tētis

Mēs esam dzīvnieki

Kā sākām bērnībā, tā arī līdz šai baltai dienai pa mežiem vien dzīvojamies. Kādreiz dzīvojām dziļi mežā – Ģibuļu pagastā, "Vanagos", kur bija māja un mežs cieši klāt. Pļava, kur govīs ganījās un māte ar tēvu vāca sienu, apkārt mežs vien. Tā pagāja manas dzīves pirmie pieci gadi. Ziemas brīvlaikos braucu uz Dundagu un kopu mežu – dedzināju zarus, palīdzēju cirtējiem atzarot stumbrus, bet vasarās gājām un kopām jaunaudzes – tīrījām no krūmājiem. Tēvs šim nolūkam man izgatavoja īpašu cirvi – ļoti lielu un vieglu kātu.

Tagad kopā ar ģimeni ik pa laikam dodamies sēņot, man patīk iet līdzī – vienkārši pastaigāt, neesmu liels sēņotājs. Mana sieva, sievastēvs, sievasmāte – staigā un meklē sēnes, bet man patīk vienkārši paklaidēt pa mežu. Mežā būt ir forši! Tā ir ļoti laba sajūta, man ļoti patīk. Miers, vējš, kas pūš koku galos – viss uzdzen tādu kā nostalgiju, tikai nezinu, pēc kā – jo tā ir realitāte, ne atmiņas. Varbūt meža burvības noslēpums slēpjas tajā, ka no zemes esam nākuši un par zemi mums jāpaliek – mēs, cilvēki, tomēr esam dzīvnieki. Lai arī kā sevi uzskatītu par ko augstāku, gudrāku, dižāku par zaķīti, alnīti vai eglī, viens ir skaidrs – viss cits noteikti paliks ilgāk, arī pēc mums. Varbūt tā ir milzu cieņa, ko es izjūtu brīdī, kad esmu mežā. Ka daba ir neuzvarama.

Pēc meža apmeklējuma man vienmēr labi nāk miegs! Nezinu, ko esmu uzņēmis no meža, nezinu, ko tas dod, bet pēc vienas vai divu stundu pastaigas pa mežu sajūtas ir ideālas. Un tādu sajūtu nesniedz pastaiga pa parku, pa cilvēku veidotām taciņām.

Trīs mēneši teltī

Vasarās ar ģimeni dzīvojamies pa Talsiem, iekopjam savu meža idilli. Vienu vasaru trīs mēnešus dzīvojām teltī, kopām mūsu lauku īpašumu. Toreiz tas vēl bija pilnīgs mežs, dzīvnieki pieraduši tur brīvi staigāt. Telts un citas lietas, ko bijām aizveduši uz viņu ideālo pasauli, dzīvniekiem šķita tik interesants, ka naktīs dzirdējām soļus, skaļus gārdzienus un rēcienus gandrīz pie pašas auss. Bijīgi nodomājām – labāk galvu ārā nebāzt! Droši vien tas bija alnis.

Man patīk, ja mežs ir tīrs, tajā iespīd saule. Man ir svarīgi – ja redzu, ka mežs ir nocirsts, lai tajā atkal augtu kaut kas jauns. Tas taču ir skaidrs – koki ar laiku kļūst veci, tie ir jāravē. Tāpat kā biešu lauks. Man tas tiešām interesē, jo paši ar to nodarbojamies. Skaidrs, ka no alkšņiem jātiek vaļā un jāatstāj lietaskoki – oši, ozoli, bērzi. Priežu mums vēl nav, bet tās iestādīsim – pa vienai, lai aug skaistas, lielas kā ozoli. Draugam Talsos ir sastādītas priedes, ļoti labi ir izdevies ieaudzēt, lai gan sākotnēji visus jaunus dzinumus grauza aļņi, brieži un stirnas. Tagad dzīvnieki vairs nevar aizsniegt galotnītes. Šogad savā lauku idillē uzsāksim lavandu eksperimentālo audzēšanu – tīri smaržīgam rītam. Viena lavandu rinda noteikti būs!

Dzīslās – Kurzeme

Kurzemes meži ir lieliska vieta Latvijas apceļotājiem! Man patīk izbraukt cauri vecajam Jūrmalas ceļam, kas ved caur ciemiem. Tie vienā brīdī beidzas, un sākas vareni meži – ar auto var pablandīties pa Dundagas mežiem, vai arī turpināt ceļu līdz pat Kolkai.

Tur ir tik jauki jūras malā – stāvie krasti, veco laivu kapsēta. Pitrags, Saunags, Košrags – tur, gluži kā pasakās, cilvēki dzīvo mazās zvejnieku mājiņās, ņer zivis, strādā. Kādreiz jūrmalciemā nebija žogu – ejot varēja viegli pāriet no vienas mājas uz otru, vienīgais, kas liecināja, ka neviena nav mājās, bija slota durvju priekšā. Kolkā joprojām žogu nav, pie mājām ir tikai vārtiņi – atvērti vai aizvērti. Tur var dabūt tād' kurzemniek' gar' ārā!

Arī Latgale spēj pārsteigt. Pirms vairākiem gadiem pie Rāznes ezera bijām ar sievu kāzās par vedējiem un gaisā laidām balonus, pie kuriem bija zīmītes – ja kāds atrod, lai zvana vai raksta vēstuli, aizbrauksim tiem pakaļ. Tā baloni bija aizceļojuši līdz kādam ciemam netālu no Preiļiem, un cilvēks bija atrakstījis vēstuli, ka baloni ir atradušies. Vīrs zirga pajūgā bija braucis medīt un atradis balonus. Braucām pakaļ, bet tur mežs kā pasakā, mazas koka mājiņas, viss labi iekopts, bet elektrības nav. Iespējams, ka šādu vietu Latvijā vēl var atrast!

Man ir ļoti svarīga vieta, no kurienes nāku. Strīdā par to, kurš Latvijas novads labāks, noteikti balsošu par Kurzemi, jo tur esmu pavadījis gan bērnību, gan jaunību, un vēl joprojām tur pavadu laiku! Kurzemniekiem raksturīgs tāds bezkompromisa lepnums par sevi un seviš pastāvēšanu. Varu spriest pēc seviš – varu būtu vīzdegunīgs, bet sabiedrībā īsts kurzemnieks cīnās par taisnību, ir tiešs. Nedrīkstu nevienu sliktu vārdu par kurzemniekiem teikt, jo te dzīvo visi draugi un radinieki, vēl dabūšu trūkties.

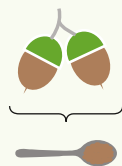
Latvijā ir reģistrēts
2221
aizsargājams ozols

Sīli ir ozolu sēklu
biežākie izplatītāji

Ozols ir visbiežāk
pieminētais koks
tautasdziesmās —
1955 reizes
visos locījumos bez
dialekta formām

Samaļot 2 izkaltētas
ozolzīles, var iegūt 1 tējkaroti
ozolzīļu kafijas.
Dzer kopā ar cigoriņiem,
medu un pienu

Ozols

LATVIJAS REKORDISTI

GARĀKAIS APKĀRTMĒRS

Kaives senču ozols — 10,4 m
Tā augstums — 17 m

AUGSTĀKAIS OZOLS

Malnavā augošie Greizais
un Parādes ozols — 32 m

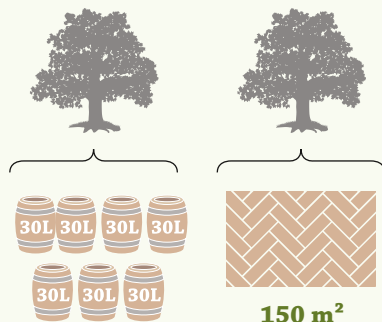

Koki latviešu folklorā simbolizē sociālās
attiecības. Spēka dēļ ozols ir virs vai
puisis, tāpēc vīriešiem Jaņu vainagus
gatavo no ozola zariem un lapām

Vislielāko slavu Latvijas
ozoli ieguva, kad tos
izmantoja Kurzemes
hercoga Jēkaba un Pētera I
laikā kuģu būvei

CIK?

No viena ozola var izgatavot septiņas
30 litru tilpuma alus mucas vai izklāt
aptuveni 150 m² parketa